

ANMELDELSER

Børge Barfod: Landøkonomiske Virkninger af en storindustriell Virksomhed. Levin & Munksgaard. Kbhvn. 1938. 82 Sider. Kr. 2.50.

Som et synligt Resultat af det Forskningsarbejde, der for et Aarstid siden paabegyndtes i A/S Aarhus Oliefabriks driftsøkonomiske Afdeling, foreligger nu ovennævnte Bog af cand. polit. Barfod.

Hensigten med det foreliggende Arbejde har været at gaa ud over de snævrere driftsøkonomiske Undersøgelser, og i Lighed med hvad der finder Sted indenfor større industrielle Koncerner i andre Lande ved Anvendelse af den moderne økonomiske Teoris Apparat at undersøge Vekselvirkningen mellem Enkeltvirksomhedens indre økonomiske Liv og Samfundet som Helhed.

Det konkrete Problem, Forfatteren har valgt at behandle, omfatter som Hovedopgave at naa til et Udtryk for, i hvilken Grad Aarhus Oliefabrik direkte og indirekte bidrager til den samlede Indkomstdannelse i Aarhus og nærmeste Omegn. Til denne Hovedundersøgelse knytter sig dernæst en Bestemmelse af Virksomhedens beskæftigelsesmæssige Virkninger inden for det omhandlede Omraade.

Med Hensyn til Hovedproblemet: at konstatere Værdien af A. O.'s relative Indkomstvirkning for det lokale Omraade, bliver Opgavens dels at finde den samlede Indkomst for hele det betragtede Omraade (Lokalindkomsten) og dels at bestemme den Indkomst, der direkte eller indirekte kan tilskrives A. O. (Elementarindkomsten). Den førstnævnte Størrelse naar Forf. frem til med Udgangspunkt i Skattestatistikens Tal for Skatteydernes selvangivne Indkomster med behørig Hensyntagen til de lovhjemlede Fradrag og de under Skattegrænsen liggende Indtægter. — Bestemmelsen af den anden Faktor (Elementarindkomsten) er noget mere kompliceret. Som Udgangspunkt tages her en Opgørelse over de af Virksomheden i et Aar foretagne lokale Udbetalinger opdelt i Funktionærlønninger, Arbejderlønninger og øvrige lokale Udbetalinger. Forf. præciserer derefter, af hvilke Aarsager man ikke kan tage Summen af de nævnte Udbetalinger, som en exakt Maalestok for Elementarindkomsten, nemlig som Følge af, at visse

ANMELDELSER

Børge Barfod: Landøkonomiske Virkninger af en storindustriell Virksomhed. Levin & Munksgaard. Kbhvn. 1938. 82 Sider. Kr. 2.50.

Som et synligt Resultat af det Forskningsarbejde, der for et Aarstid siden paabegyndtes i A/S Aarhus Oliefabriks driftsøkonomiske Afdeling, foreligger nu ovennævnte Bog af cand. polit. Barfod.

Hensigten med det foreliggende Arbejde har været at gaa ud over de snævrere driftsøkonomiske Undersøgelser, og i Lighed med hvad der finder Sted indenfor større industrielle Koncerner i andre Lande ved Anvendelse af den moderne økonomiske Teoris Apparat at undersøge Vekselvirkningen mellem Enkeltvirksomhedens indre økonomiske Liv og Samfundet som Helhed.

Det konkrete Problem, Forfatteren har valgt at behandle, omfatter som Hovedopgave at naa til et Udtryk for, i hvilken Grad Aarhus Oliefabrik direkte og indirekte bidrager til den samlede Indkomstdannelse i Aarhus og nærmeste Omegn. Til denne Hovedundersøgelse knytter sig dernæst en Bestemmelse af Virksomhedens beskæftigelsesmæssige Virkninger inden for det omhandlede Omraade.

Med Hensyn til Hovedproblemet: at konstatere Værdien af A. O.'s relative Indkomstvirkning for det lokale Omraade, bliver Opgavens dels at finde den samlede Indkomst for hele det betragtede Omraade (Lokalindkomsten) og dels at bestemme den Indkomst, der direkte eller indirekte kan tilskrives A. O. (Elementarindkomsten). Den førstnævnte Størrelse naar Forf. frem til med Udgangspunkt i Skattestatistikens Tal for Skatteydernes selvangivne Indkomster med behørig Hensyntagen til de lovhjemlede Fradrag og de under Skattegrænsen liggende Indtægter. — Bestemmelsen af den anden Faktor (Elementarindkomsten) er noget mere kompliceret. Som Udgangspunkt tages her en Opgørelse over de af Virksomheden i et Aar foretagne lokale Udbetalinger opdelt i Funktionærlønninger, Arbejderlønninger og øvrige lokale Udbetalinger. Forf. præciserer derefter, af hvilke Aarsager man ikke kan tage Summen af de nævnte Udbetalinger, som en exakt Maalestok for Elementarindkomsten, nemlig som Følge af, at visse

Omstændigheder, for hvilke der gøres udførligt rede, tenderer mod at gøre Elementarindkomsten mindre end de lokale Udbetalinger, medens et andet Forhold virker i den modsatte Retning. Dette sidstnævnte Forhold hidrører fra det meget diskuterede Fænomen (the multiplier), der kan udtrykkes ved, at de, der ved en given Investering, kommer i Arbejde eller iøvrigt opnaar en Indtægt, atter gennem deres Forbrug skaber Arbejde og Indtægter for andre.

Disse sekundære Virkninger af en primær Investering danner Ledene i en Kvantitrække, og paa Grundlag af Budgettet for en Arbejderfamilie og Bruttoavancerne i Detailhandelen udregnes de saakaldte lokale Aflejningskvotienter, ved Hjælp af hvilke de accumulerede Sekundærindkomster kan beregnes.

Forfatterens Undersøgelser konkluderer derefter i, at Resultanten af de Kræfter, der henholdsvis tenderer mod at mindske og til at øge Tallet for de lokale Udbetalinger, kan ansættes til 1,27, hvilket atter betyder, at A. O.'s lokale Indkomstvirkning i absolut Tal andrager 13,31 Mill. Kr. eller sat i Relation til den samlede Indkomst i det behandlede Omraade (133,14 Mill. Kr.): ca. 10%.

Efter saaledes at have fastslaaet det Bidrag, A. O. yder til Indkomstdannelsen i Aarhus, gaar Forfatteren over til at undersøge Virksomhedens Indflydelse i beskæftigelsesmæssig Henseende ved at konstatere Forholdet mellem det Antal Personer, som direkte eller indirekte beskæftiges af A. O. og det samlede Folketal i Omraadet. — Medens det beskæftigede Antal Personer, der svarer til den direkte Primærindkomst (Funktionær- og Arbejderlønninger), kan konstateres ved en simpel Optælling, og det Antal, der svarer til den indirekte Primærindkomst (A. O.'s andre lokale Udgifter), med en vis Tilnærmelse kan beregnes paa Grundlag af den aarlige Gennemsnitsindkomst pr. Mand indenfor Omraadet, kommer Forf. til den sikkert rigtige Konklusion, at Variationer i de sekundære Indkomstvirkninger kun i ringe Grad afspejler sig i Bevægelser i *Antallet* af Udøvere, men snarere manifesterer sig ved Ændringer i Indkomsten hos et tilnærmelsesvis uforandret Antal Udøvere (Detailhandlere). Hvad de beskæftigelsesmæssige Virkninger angaar, mener Forf. sig herefter berettiget til at fastslaa, at en fuldstændig Udslettelse af A. O. vilde betyde en Nedgang i Antallet af beskæftigede Personer indenfor Omraadet, saaledes at mellem 6000 og 10000 Personer vilde blive henvist til at søge offentlig Hjælp.

I sin Analyse af det foreliggende Problem har Forf. stadig haft for Øje dels at naa til de anførte konkrete, numeriske Resultater for A. O., men desuden samtidig at formulere de opnaaede Resultater i en generel, analytisk Form. Denne generelle Løsning har fundet Udtryk i

en matematisk Formel, som er tænkt at kunne finde Anvendelse ved lignende Undersøgelser indenfor andre større Virksomheder, Undersøgelser der sikkert vilde kunne give interessante Resultater, selv om de maa tages med et vist Forbehold, grundet paa de usikre Skøn, det i mange Tilfælde vil være nødvendigt at anvende ved Indsættelsen af de numeriske Størrelser i Stedet for de i den generelle Formel anvendte Bogstavsymboler.

E. Haagentoft.

Hans Bjarne: Bogholderi i Teori og Praksis. 4. Udg. 1938.
(Tilsendt fra Gads Forlag).

Der er kun faa Forandringer i den foreliggende Udgave af Bjarnes Bogholderi. Af nyt kun nogle enkelte Eksempler, og et meget lille Afsnit om maskinel Regnskabsføring. Mon ikke Tiden snart er inde til en udførligere Omtale af Maskinbogholderi, der dog vinder Indpas flere og flere Steder. Bogens Værdi vilde derved blive endnu større, end den er i Forvejen. Det anbefales Studerende ved Den handelsvidenskabelige Lærestalt at læse Bogen; den er et værdifuldt Supplement til Anstaltens Undervisning.

Th.

Jens Warming: Danmarks Erhvervs- og Samfundsliv. En Lærebog i Danmarks Statistik. 2. omarbejdede og stærkt forøgede Udgave. 1. Hæfte. (Tilsendt fra Gads Forlag).

Bogen udkommer i 5 Hæfter, hvoraf det foreliggende 1. Hæfte omhandler »Befolkningen« og en Del af »Landbruget«. De store Omvæltninger, der i de senere Aar er sket paa det økonomiske og sociale Omraade, har gjort Oplysningerne i den gamle Udgave fuldstændig forældede, og for Studerende, Erhvervslivets Mænd, Organisationsledere, Ingeniører o. m. a., maa den ny Udgave afhjælpe et Savn ved sit store nye Stof af Tal og Reguleringer. Ligesom i forrige Udgave gives der ikke blot praktiske Oplysninger om Tal og Love m. m., men den skete Udvikling, af de trufne Foranstaltninger, belyses ogsaa ud fra nationaløkonomiske Synspunkter.

Th.

Lancelot Hogben: Matematik for Millioner. (Tilsendt fra Gyldendal).

Bogen har været meget rosende omtalt i Pressen, og nægtes kan det ikke, at den i betydelig Grad letter een Forstaaelsen af Matematik. Man maa dog ikke tro, at man vil kunne lære Matematik af Bogen, uden nogensinde at have beskæftiget sig med Matematik, for saa vil man blive skuffet. Bogen kræver i Virkeligheden ikke saa faa Forudsætninger, for at man skal kunne faa det fulde Udbytte af den. Uden Tvivl er vore Læsere i Besiddelse af disse nødvendige Forudsætninger, og i saa Fald er Bogen en Oplevelse.

Th.

Dansk Tidsskrift-Index. 23. Aarg. 1937. Udg. af Statens Bibliotekstilsyn. Udarb. af Th. Døssing og Robert L. Hansen. Kbh. Nyt Nordisk Forl. 1938. 420 S. Pris hft. Kr. 6.00.

Der udkommer aarligt saa mange Tidsskrifter alene her i Landet, at det er næsten ugørligt paa egen Haand at konstatere, hvad der skrives om de